

## POSTANOWIENIE

22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 22 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P.S. i A.K.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 18 kwietnia 2024 r., I ACa 205/23,

**I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**II. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz A.K. i P.S. 1 350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

A.W.

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe z 18 stycznia 2008 r., zawarta pomiędzy powodami

P.S. i A.K. (poprzednio S.)

a poprzednikiem prawnym pozwanego K. S.A. w W. jest nieważna (pkt I), zasądził od pozwanego Banku S.A. w W. na rzecz każdego z powodów bliżej określone kwoty z przysługującymi odsetkami (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III).

Wyrokiem z 18 kwietnia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację (pkt I) i zasądził koszty instancji odwoławczej (pkt II).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany bank, zaskarżając je w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność wynikającą z błędnego ustalenia przez sądy orzekające w sprawie nieważności umowy, co dodatkowo skutkowało orzeczeniem ponad żądanie powodów. Ponadto zdaniem skarżącego w sposób wadliwy uwzględniono roszczenie odsetkowe powodów.

Skarżący wniósł również o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, wywołujące rozbieżne oceny prawne, które sformułował w formie następujących pytań:

- czy istnieje prawna możliwość wydzielenia z klauzuli indeksacyjnej rozumianej jako klauzula przeliczeniowa, w znaczeniu podstawy określenia zobowiązania kredytowego oraz jako klauzula waloryzacyjna przy określaniu wysokości zobowiązań z tytułu spłaty poszczególnych rat kredytu części abuzywnej powstałej w związku ze stosowaniem do klauzuli indeksacyjnej klauzuli kursowej (uznanej za abuzywną), a co za tym idzie utrzymanie w mocy umowy kredytu, po wyeliminowaniu z niej tych części postanowień uznanych za abuzywne, jako zgodnej w pozostałej części z przepisami prawa krajowego,

- czy dopuszczalne i skuteczne jest podniesienie przez pozwanego nieuznającego powództwa w zakresie roszczenia o ustalenie nieistnienia umowy kredytu indeksowanego - w ramach kaskadowej linii obrony - zarzutu potrącenia swojej wierzytelności na wypadek ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu przez sąd badający sprawę, w tym w szczególności przy uwzględnieniu zagadnienia czy zgłoszony w toku sprawy procesowy zarzut potrącenia - oparty o dyspozycję art. 203<sup>1</sup> k.p.c. - wywiera jednocześnie skutki o charakterze materialnoprawnym i procesowym bez

konieczności składania jakiegokolwiek dodatkowego oświadczenia o potrąceniu o charakterze materialnoprawnym, a także zagadnienia odnoszącego się do momentu postawienia w stan wymagalności roszczenia restytucyjnego pozwanego banku (o zwrot wypłaconego kapitału) istniejącego względem powoda, stanowiącego podstawę zgłaszanego zarzutu potrącenia, wynikającego z ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu, przy uwzględnieniu tzw. teorii bezskuteczności zawieszanej, o której mowa w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21.

Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

W art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. ustawodawca zawarł zamknięty katalog przesłanek, na podstawie których Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, skarga kasacyjna będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarżący nie zdołał wykazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1pkt 4 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi na tej podstawie nie został bowiem przez powoda należycie uzasadniony. Obowiązkiem skarżącego było przedstawienie wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym z powołaniem na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego, wykazałby, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Pozwany tymczasem w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęciu skargi kasacyjnej na ww. podstawie zawarł jedynie lakoniczne

uzasadnienia, wraz z odesłaniem do poczynionych dalej rozważań uzasadnienia zarzutów skargi. Skarżący nie dostrzegł tym samym, że nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie na łamach skargi kasacyjnej argumentów dla jej przyjęcia do rozpoznania.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że podnoszone przez skarżącego kwestie nie świadczą w żadnej mierze o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ale stanowią niedopuszczalną polemikę ze stanowiskiem wyrażonym przez sąd w zaskarżonym orzeczeniu. Stwierdzając w sprawie nieważność łączącej strony umowy, wbrew twierdzeniom skargi, sąd nie naruszył dyspozycji żadnego z obowiązujących przepisów prawa materialnego ani procesowego, w tym nie orzekł ponad żądanie strony powodowej. O oczywistej zasadności skargi nie świadczy także odmienna niż dokonana przez sąd ocena kwestii daty, od której w sprawie należne są powodowi odsetki od roszczenia głównego.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera ponadto dostatecznych argumentów dla uznania, że w sprawie zachodzą przesłanki z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest natomiast zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Wskazane przez skarżącego przepisy oraz przedstawione zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Nie rozważając ponownie wszystkich podnoszonych przez skarżącego kwestii, które jak zaznaczano powyżej, stanowiły już przedmiot wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, były szczegółowo

i wyczerpująco omawiane, należy zauważyć, że Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niedozwolone są postanowienia umowne pozostawiające możliwość ustalenia kursu CHF, a tym samym wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej z nich; takie postanowienie umowne uznawane jest za niedopuszczalne w każdej sytuacji (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

Analogicznie oceniane są przez Sąd Najwyższy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, jako określające główne świadczenie stron (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; podobnie w orzecznictwie TSUE, por. wyroki: z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriciuc i in., pkt 35; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

W świetle ustalonego dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jest niewątpliwe, że skutkiem uznania przez sąd określonych postanowień umownych za niedozwolone (nieuczciwe), jest działająca z mocy samego prawa ich bezskuteczność, rodząca konieczność pominięcia ich przez Sąd z urzędu, jak gdyby nigdy nie zostały wprowadzone do umowy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, a także zamiast wielu: wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2016 r. w połączonych sprawach C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i in. przeciwko Cajasur Banco SAU, pkt 61-62).

Nie ulega jednak wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej gruntownej zmiany (deformacji) umowy, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane umową także w części pozostałej po eliminacji nieuczciwych klauzul (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, stanowiący, że „nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków” (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22)).

Przedmiot wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego stanowiła także ostatnia z podnoszonych przez skarżącego kwestii, tj. ewentualnego zarzutu potrącenia roszczenia, który przede wszystkim w tzw. sprawach frankowych nie może być oceniany inaczej niż w przypadku pozostałych stosunków prawnych (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 września 2023 r., I CSK 5/23 i powołane tam orzecznictwo). W przedmiotowej sprawie należy jednak podkreślić, że wbrew wywodom skargi Sąd Apelacyjny nie odmawiał skarżącemu prawa do powołania się na ten zarzut, a jedynie stwierdził, że pozostał on bezskuteczny. Sąd Apelacyjny zwrócił wprost uwagę na brak uprzedniego wezwania powodów do zapłaty (roszczenie restytucyjne jako bezterminowe staje się wymagalne dopiero po wezwaniu do zapłaty, zgodnie z art. 455 k.c.). Skuteczne skorzystanie z zarzutu potrącenia wymaga wymagalności przynajmniej wierzytelności potrącającego, a skoro roszczenie banku nie było wymagalne, to nie było warunków do wzajemnego umorzenia wierzytelności stron. Sąd odwoławczy zwrócił też uwagę, że podkreślenia przy tym wymaga, iż roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału nie ma w polskim porządku prawnym podstawy materialno-prawnej, co zresztą potwierdził TSUE w wyroku z 15 czerwca 2023 r., C-520/21.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1<sup>1</sup> i 3 w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

A.W.

[SOP]